

la Divinitat, omplint nostra ànima de esglay y d'admiració. Ja no estudiem alashoras lo treball de l'home, sinó l'obra de Déu.

Los verdaders sabis al contemplar las maravillas que porta'l mon en son conjunt, prorrumpian en himnes d'alabansas envers lo Creador. Kepler, al trobar després de llargs estudis lo secret de l'equilibri y de la marxa dels cossos celestes, exclamava entusiasmant: «Quán gran es Déu! Quán immens és son poder!» Linneo, la més sabi dels Naturalistes, a l'exposar lo sistema del mon escribia extasiat: «He vist a Déu, he considerat las senyals de son poder, y m'he quedat absent d'admiració!»

Be es veritat que en las Escoles Normals n'i s'profundisan ni deuen profundizar tals estudis; però las notícies que en elles se donan constitueixen una excelent disciplina moral y religiosa, y serán un medi eficàs de cultura intelectual y estètica, mes nostres *omnipotents* de la Diputació no ho creuen així y per rahons de banch o per rrencunias personals, que tot podría ser, castigan a tota una província a incultura perpètua sens sentirse molestats pel curçó de la conciencia.

¡Potser no'n tenen!

(Acabarà).

Lo jurament

Ja quasi se'ns fa pesat tenir de trigar tan sovint la qüestió dels cambis; però com los nostres grans hisendistes sembla que vulguin fer tornar ximple a la gent, ab lo seguit de notícies contradictòries que escampen per la premsa, no estarà de més aclarir las cosas pera quel públic no's deixi impresionar per projectes més idealistes que pràctichs.

La creació d'agencies o sucursals del Banch d'Espanya a París, Londres y Berlin, sembla que sigui'l punt de partida de la regeneració o mellora del cambi. Així ho dèu creure'l ministre d'Hisenda desde'l moment que no deixa de petja al Banch pera qu'estableixi desseguida la tan desitjada Sucursal o sucursals a l'extranger.

Fent justicia als directors del Banch devém regoneixer que *no van, sino que los llevan*; totas las senyals són de que no vénen la cosa tan clara, y van passant días y més días... fins que pera demostrar bona voluntat acudirán a crear una migrada agència a París, que no treurá a ningú, y menys al govern, de cap apuro. La raho es molt senzilla: ¿quín servei pot prestar la futura agència, que no presti avuy lo banquer o banquers del Banch mitjans d'una petita comissió? Això és tan de sentir comú, que sembla estrany no se'ls hi ocurredi als hisendistes que tenim.

L'establiment de comptes corrents en or en totes las sucursals d'Espanya ns fa sospitar que l'objectiu de las sucursals extrangeras sigui absorvir l'or que'ss compte-correntistas espanyols entreguin al Banch, de la mateixa manera que una bona part de capitals espanyols los té'l Banch sense que's moguin de les sevas caixas. En aquest cas, las Sucursals extrangeras, tindrían fortas quantitats en or, que serían dels compte-correntistas. Això en teoria és bonich, però duptüm que tingui èxit.

Altres dels medis que té entre mans lo govern pera fer baixar los cambis, és lo constituir un sindicat de companyies carrières, Arrendataria de Tabachs, gremi de fabricants y totes las entitats que hi vulguin ser, pera comprar lo paper extranger al prèu que los hi sembli... Veritat que la idea es piramidal! Donchs això se desprén de lo que portan los rotatius madrilenys; però ns sembla que aquela gran idea no té més que una dificultat: que'ss provehidors de paper extranger imitins als que'n compran y fixin lo prèu del cambi, en quin cas quedarèm com abans, o pitjor.

Llàstima de temps que's pert volgunt resoldre un problema difícil, com difícils són tots los problemes metàllics. ¿Tenim diners veritat o no ne tenim? No. Donchs és inútil trençar-se cap fent combinacions, perque d'allí ahont no n'hi ha ho'n pot rajar. Ademés, la conveniència de que'ss cambis baixin és molt discutible, tan discutible, que, ara per ara, opinem que seria un disbarat forsar la baixa. A favor de l'elevació del cambi s'han creat molts interessos; la industria ha beneficiat d'un gran marge protector; los exportadors treballan una mica gracies als cambis y la agricultura vén per lo mateix motiu, llurs productes a bons preus. Una baixa regular del cambi lesionaria grans interessos, que naturalment posarien lo crit al cel y allors lo govern potser se veuria obligat a treballar pera que pujessin.

Això no vol dir que siguèm partidaris del gran desnivell de moneda que tenim ab los estats més rics; però creyem que l'única manera de fer baixar los cambis poch a poch y sense que ningú se'n ressentí, és sent bona administració y desenrotllant la riquesa pública. Tot lo que no vagi per aquest camí, no arribarà a puesto, diguin lo que vulguin en Leroy-Baulieu, Germain y demés economistes francesos, quals *desinteressats* concells podrán fer efecte a Madrid, però aquí a Catalunya no'ns empassèm las píndolas tan fàcilment.

X.

Lo jurament

Venint de la vila, després d'un llarg y escabros camí que serpenteja pels pès de las altas muntanyas, ve l'ermita de Sant Antoni. En son grandios plà y enfront l'ermita, hi ha una creu de pedra, símbol de quocluna tradició; en la mateixa ràtlla de la creu, a la dreta y al peu de la muntanya, hi ha una font, quina abundant aygua que saltironant corre torrent avall internantse per las hortas, serveix pera enriquir aquella crmarca; al darrera de la font, hi ha un abim, que'ss habitants de per allí l'anomenan «La boca del diable» y en contan fantàstichs y diabòlics fets: sa fondaria es incalculable, puig que al voltant d'ell surten gradiosas rocas guarnidas d'esbarzers y argilages, y fullaraca que's pert de per aquellas muntanyas, no deixant vèure sa fi; no creuen que hagi estat may petiat per cap ser humà y si així no fós, prou qui volgué fer tal valentia se quedà destrossat per entre los rocams. Per vèure aquest horrores abim se té que pujar al cim de la muntanya quina pendent a ell devalla.

**

Es un cap-vespre de aquells del mes de Desembre, en que l'espessa boira avasalla tot lo plà y la muntanya y'l fort vent fa remouer tota l'arbreda ab que's guarneix l'encontra, confronten las ombras y remors.

Al cim de la muntanya, y enfront a l'abim, hi ha un home pobrement vestit, recolzat en un arbre; la seva mirada inquieta, l'estar sempre neguitós, dóna a comprender qu'espera a quiscú que no vé, quan se sent remor, mira avall del llarg viarany que's pert per dins'l bosch... y la seva impaciència creix al vèure que és lo ventitjol que fa remouer las alsinas y rouras. A la fi veu una ombra que's atansa... reprimeix fins lo sospir... però no's pot servir lo bategar del cor; se sent flach en aquella empresa y casi desmay... mes, l'ombra ja passa per son enfront... y sense adonàrsen li dóna una forta empenta que la fa caure a l'abim. Fa un sospir passantse la mà per lo front y es dirigeix a la vila. Encar no ha caminat tres passas quan lo sobta una idea... —Y sos fills!... què menjaran sos fills!... Si aquell home sepultat portés diners... —y recula tot lo que ha caminat, baixant, arrapantse per las rocas y herbams, aquell fatídich lloch, fins a trobar lo cós que fa poch s'hi ha destrossat.

Al poch rato unas mans s'arapan a la font, apareix un home a dalt de ella, qui salta al plà de l'ermita portant una cartera a la boca; mira per tots indrets y conversut que ningú l'ha vist, se dirigeix a la vila. Al passar enfront de la creu, s'agenolla y resa un Pare-nostre, assentantse després als pès d'ella per contar—a l'escassa llum d'un fanalet que serveix de juguet al vent, penjat a la barbacana de l'ermita, ahont ilumina una petita capella de Sant Antoni, —lo que conté la cartera. Fa una exclamació de sorpresa, besa la cartera ab fruició, y ab pas desmesurat atravesa'ls tortuosos camins, entrant a la vila, hont lo silenci y foscor arròs imperan.

Al passar per la plassa major clava sus miradas en las finestras d'un antic palau, quinas de tant en tant s'obran per guaytar en elles una dama, y entra nostre home en una de las baixas cases del costat del palau.

**

La jove comtesa que n'està d'impatienta... Ja te l'equipatge arreglat, y encar no ha sentit la senyal... la hora d'aquesta ja ha passat, acostantse més la d'arribar son espòs, qui l'atraparà *infraganti*... Y torna y retorna a mirar per las amplas finestras... No pot ser, son espòs no ha de trobarla a casa... ella té que fugir... Y a son cervell ballan las ideas sense trobar solució. Per si aixecantse de la cadira ahont ha caigut en son desfici, exclama:

—Ya sé qui'm salvarà! ja estich salvadat... No'm digué que'm tornaria bé per mal!... donchs arà'm pargarà l'haverlo tret al carrer ab sos fills.

Acte seguit dóna ordres a un criat, qui surt a tota pressa del saló y al poch rato compareix acompañat de un pobret vell. La comtesa fa retrair al criat, y a l'esser sola ab lo vell, li explica la seva situació.

—Jo tinc que fugir—li diu.—Mon espòs dintre d'un rato serà aquí. Tu tens que salvarme, li repeteix, ments lo vell, la contempla ab tota catxassa.

—¿Que no m'has comprès?—pregunta la comtesa creixent sa impaciència, al vèure la calma d'aquell home.

—Ara vols venjarte—afegeix—perque vaig treurer de ma casa, però recordàt lo que vas dirme; vas dirm-me que'm tornaràs bé per mal. ¡Cumplíxamho per favor!... Iliuram de la deshonra!...

Aquestas paraules ditas de boca de la comtesa fan tant efecte al vell que li trencan lo gel dels llabis.

—Y com volèu que vos salvi?...

—Acompanyantme a tota pressa a la boca del diable. Allí esperarem a l'Enrich sense por de ser descoberts, Quan ell arriba, te donaré una bossa de diners perque sigas felis ab tons fills, com jo ho seré ab ell.

—Donchs a la boca del diable teiu vostra salvació—contestà'l vell resolut.

—Es cert?... Donchs anèm.

—Aturéuvs comtesa: veig que no m'heu comprès.

—Cóm?... —Deixéume que m'espliqui. Jo vaig correr la passada guerra ab vostre pare; jo en ella vaig ser son coneller, y vaig ser son confessor quan morí defensant las llibertats de nostra terra. Ma filla, me digué ab vèu apagada, sola's queda al mon; sigali tú lo segon pare, edúcalu y estimala com si fossa filla teva, fesho per l'amor que sempre m'has tingut, fesho, que sa mare y jo ja vetllarem en la patria dels benaventurats; y mentres li javanaugh que cumplirà com manament tan honrós encàrrec, entregá son ànima a Déu. Comprendrà donchs, comtesa, que jo no puch trencar per rès mon jurament; vaig prometre ser vostre amparo y ho cumpliré. —Vos creyeu que fugint ab vostre amparo, vostra honra serà salvada? Donchs, no; qu'és enllotarlos més ab lo crim de la deshonra.

He dit que a la boca del diable teiu la salvació, y ho sostinch... Allí hi ha destrossat lo cós envilit de l'Enrich!... Un crit d'horror s'ofega a la gorja de la comtesa.

—Mediteu ab los cinch sentits—afegeix lo vell—y veureu com vos he salvat.

—No, al contrari, sols la mort me és agradable—contesta la comtesa esclatant ab un fort plor.

—Creyeu morirvos?

—No és altra ma situació... mes abans moriràs tú per assessi!—y's dirigeix a la porta per cridar, però l'ell voleucomprendre l'accio li dóna una forta empenta que la fà caure per terra, y tancant la porta ab clau li diu:

—Què anava a fer?... Vos creyeu obrar ab justícia?

—Me crech obrar ab venjansa.

—Y quan lo comte vindrà?

—Me daria lo qu'ha de darm'e, la mort!

Desdixada!... Cóm se coneix que esteu cega! Vostre desespero és aquella cartera que per fugir vareu dar a l'Enrich y en quina hi havian las alhajas del vostre espòs?

—Tú sab's...

—Tot ho sé, puig que quan vos he liurat de l'Enrich m'he recordat que mos fills no teniam rès per menjar y pensant que aquell home sepultat portaría diners, he baixat a registrarlo, trobantli li cartera.

—Oh!... Dónamela per pietat, dònamela!... Què vaig fer desgraciada de mi!... —exclama la comtesa esclatant ab un fort plor d'arrepentiment.

—Vaig; però ans, dièume, ara que esteu serena d'enteniment; lo fugir ab l'Enrich era vostra honra?

—No: era ma més completa deshonra, ara ho regonech.

—Teniu donchs la cartera. —Veyeu com vos he tornat bé per mal? Ponguentme venjar deixantos sense honra, vos he fet que aquesta no perdés lo brill. Ja he cumplert lo jurament que vaig fer al vostre pare... Ja puch morir tranquil!...

Las vèus d'uns corns de cassa interrumpen l'escena. Es lo comte, que accompanyat d'altres nobles, va a posar als pès de sa bona y aimada esposa lo que ha cassat en aquest dia.

ANTONI VALLBONA MONTANER.

Comentaris

Quedem que no hi ha rebaixa

Tres o quatre mesos enrera, en un moment de pànic per *pení* molt baixa la recaudació d'impostos, l'aví Sagasta va proposar en Consell de ministres rebaixar lo tres per cent de tot lo presupost de gastos. Aquesta heroicitat nos va deixar esma-perduts, però com som incrèduls per temperament, sempre que's tracta de coses favorables peral pays, nos permetrem en aquestes mateixas planes posar en cuarentena lo tal acort.

En efecte, acabèm de llegir un telegramma de Madrid que diu: *El gobern ha resuelto definitivamente dejar sin efecto el acuerdo de rebajar el tres por ciento de gastos*, quina noticia'ss deurà complir de goig. La veritat és que no n'hi ha pera menys, perque demostra que allò de la baixa en la recaudació fou flor d'un dia y que tornant a anar grassos en matèria de quartos, seria una bestiesa que se sacrificessin los reproductius gastos de nostres presupostos.

Altrament a Madrid tothom está conforme en que rebaixant gastos no nos regenerarem de cap manera y que lo més convenient es gastar molt, pera demostrar que Espanya és un pais rich y que gasta de lo seu .. y de lo dels altres.

No cregiu que'n dolgui que no hagin rebaixat lo consabut tres per cent, perque ja firmariam que no reduiguessin ni una pesseta dels gastos, ab tal los governants se comprometessin a no pujarlos, perque la part més dolorosa està aquí: que lo proxim presupost vindrà corregit y aumentat en una bona mil·lionada.

Ja ho sentirán a dir.

CARITAT

Dictamen sobre la conveniència y necessitat de la creació d'un hospital provincial, per lo vocal de la Junta provincial de Sanitat A. Rabadá.

(CONTINUACIÓ)

En una província que, com la de Tarragona, lo mendicar está privat per la ley, y no compta en la capital ab un hospital lo suficientment caritatiu, que per entrarhi fós solament necessari estar malalt, sens cap més condició que ha de succehir?

¿Qué succehiria si donessim una puntada de pèu a una pedra que trobessim del precipici a la vora? Veíitat que rodaria precipitadament, cumplint las lleys de la gravetat, fins al fons de l'abism.

Donchs lo mateix, enterament igual ha de succehir a l'home, individual o collectivament considerat. Si aquest ser creat per Déu a semblanza seva, se troba pobre, sense treball y no pot captar, ha de venir la fam y la set, necessitats orgàniques que's cumpleixen, o's possa irremisiblement malalt l'organisme. Suposém per un moment un ser bastant virtuós pera contrarrestar, ab un esforç suprem de la voluntat, lo crit de l'instint de conservació, innat a l'home, hasta consentir que la no satisfacció de las necessitats sentidas, set y fam, hagin constituit malaltia, que es suposar un impossible, ja que prou bé sabèm tots que las virtuts posades a forta prova a penas si exsiteixen; però suposém que la fam y la set no és proba bastant forta: serà bastant y sobrada proba la malaltia pera que la voluntat més ferma pugui contrarestarla?

No; y mil voltas no; aquell ser malalt, buscarà alashoras auxili per la seva malaltia, demanarà almoyna vu'guinho o no ho vulguin las lleys, y si no la troba, rodará, hasta que arribi al benèfich assil ahont espera curàrsela. Però si l'arribar a las portas de l'hospital se vèu despectat, tencant devant seu las portas del temple de la salut, ja! alashoras se ofusca sa intel·ligència y no poguer fer un us concient de la seva voluntat per ennovarla aquella, s'esposarà sense veure'l perill, l'inminent perill que corre sa vida, son honor, sa libertat social, a tots los actes desenfrenats de la bestia humana; lo veureu pobre, brut, fastigós, a la taula, que no li tanca la porta, envenenant sa materia y son esperit, si ja no ha estessin pels estragos de la malaltia y per la falta de consideració y respecte que vā trobar en sos semblants; débil, prompte l'eticlich, o pitjor l'amílich, produirà ls seus desastrosos efectes aguts y'l veureu près de la més abjecta borràixeria. Passats los primers efectes d'aquel terrible envenenament, que probablement per primera vegada sufreix aquell pobre honrat, virtuós, sense feynia y milat, se veu rodejat de xiquets que fan burla y escarni d'aquell infelis, sense comprender que

la societat és responsable d'aquell fel abominable; s'aixeca avergonyit y sent *esses*, busca la sortida de la població, a

Comissions y Representacions

DE PRODUCTES NACIONALS Y EXTRANGERS

Centre d'Informació Comercial

Sixto Villalba.—TARRAGONA

rifiant al XV.^{en} segle a ésser una de les literatures més floridas y ubèrries d'Europa.

Respecte lo que s'ha de fer, diu, és arreplegar tot lo vocabulari vivent de tot arrèu y tot lo vocabulari de las generacions passades; de la boca dels vivents d'avuy en tota la Catalunya y de las obras y arxius que'ns llegaren los vells.

En lo tres capítols, que està capsat així: *Se necessitan centenars de col·laboradors. Demostració de que no hi ha altre remey que arreplegar a cada comarca totes las paraules que s'hi usan*, diu y proba una vegada més que no n'hi ha prou ab un home, ni una dotzena, ni ab uns quants en cada comarca, sinó que hi calen un bon estol y ardits y de brahó, en cada una d'elles, que s'entafurin pels arxius y las esgofas y n'escorrin tot lo llenguatge, cuidantse així mateix del llenguatge vivent, sens desmayar ni defallir.

Se donan nous avisos pels que treballan en lo llenguatge vivent, per arreplegar totes las formes y paraules que's conservan en cada comarca. «Qui és, diu, qui sab quinas són las paraules especials d'una comarca y que no ho sian d'una altra?» D'aquí la necessitat de repartir-se la feyna per seccions, tal com s'indica a la *Lletra de Convit*; altament, no totes las paraules, ni menys los sentits tots literal, propi, figurat, impropis, y extensiu, ab que variablement las usa cada comarca o regió, se podrán incloure al Diccionari, quin objecte se proposa, y de quina y única manera se podrá tenir certitudat de la autenticitat del mot, article y forma certa pera fer la cosa bé y tal com se desitja.

Y en lo quart dels capítols diu: *Las paraules s'han d'arreplegar tal com lo poble las pronuncia. Trascendència capital de la pronunciació popular*. Dintre eix capitol hi ha tres o quatre grans paragrafs d'alta ciència y erudiçió sobre la formació de les llengües, que si's consideran bé, un se convins de que ab aytals carreus y blochs per fonament, se pot alsar fins al cel lo monument del Diccionari Català, gloriós y esplendent com may l'hagi tingut cap llengua. Aquest sol article paga'l tret d'una suscripció. «Es necessari, és indispensable, diu, replegar las paraules tal com lo poble las pronuncia. La pronunciació popular ha donat origen a las llengües derivades que són totes las que's parlen avuy. La pronunciació... ha format las llengües. Las llengües no són obra dels savis ni de las acadèmias. Los savis, las acadèmias, reglamentaran una llengua, formularan la seva gramàtica: ara formar la llengua, produirla, sols ho sab fer lo poble». «Los sons vocals y consonants de que's componen las paraules pronunciadas, són de diferents classes, segons l'origen ab que principalment se pronuncian, y los del mateix origen ofereixen diferents graus, y més o menys intensitat...» «Molts d'això que'n diuen vicijs o corrupcions del poble, nos expliquen la formació de las paraules de la més alta categoria, las quals sense aquellas, tan humils, tan despreciadas, no tindrian explicació ni podrian presentar la seva patent de legitimitat».

Es tan substancial tot lo capitol que cal llegirlo de cap a cap pera satisfer, com se pot veure pels fragments que'n trascrivim no sia més que per lleminadura. En fi, l'Butlletí d'Agost és capás d'acreditar una publicació y una obra, tot y tenint aquest petit, emperò interessant suport: *Punts que solia tocar Mossèn Alcover en les seves conferències durant sa darrera excursió y que són altres tantas instruccions a n'els col·laboradors. Seccions del llenguatge vivent de les quals hi ha qualcú encarregat. Crònica de l'obra del Diccionari*.

B. P.

Primer petit concurs de "Patria"

Lista de composicions rebudes

1. Diumenge de Rams. Lema: Costums que no's perdren. — 2. Lo ball de cossos. Lema: Festa major. — 3. La fi del rival. Lema: A la Selva havem anat a robar pessols, etz. — 4. Lo dia de la banya. Lema: Costums que no's

perit. — 5. L'arribada de l'aygua. Lema: Costums tarragonins. — 6. L'anada a l'Ermita. Lema: Recorts. — 7. Las Carmelitas. Lema: Dolsas cantadas. — 8. L'encant del peix. Lema: Las barcas de retorn. — 9. La Rosó: Sense lema. — 10. Festa major. Lema: Genio y figura hasta la sepultura. — 11. Cansóns y llàgrimas. Lema: Qui canta glorias mor aviat. — 12. La vigilia dels Reys a Valls. Lema: Lo Camp. — 13. Pascua Florida. Lema: Benvinguda l'arribada. — 14. Lo Calvari. Lema: Costum vella. — 15. La Batuda. Lema: Després del segar v'el bátrar. — 16. Rondant. Lema: Hermosas nits. — 17. La Vrema. Lema: Glòria a Noé. — 18. Nit de difunts. Lema: Melangia. — 19. Lo llevat de taula. Lema: Festa major. — 20. La benedicció del terme. Lema: Any d'abundor. — 21. Ball a l'era. Lema: Franca expansió.

Veredicto

Primer premi. — 1. Diumenge de Rams. Lema: Costums que no's perdren.

Accésit primer. — 10. Festa major. Lema: Genio y figura hasta la sepultura.

Accésit segon. — 11. Cansóns y llàgrimas. Lema: Qui canta glorias mor aviat.

Així ho acorda en aquesta cintat de Tarragona a 19 de setembre de 1902, lo Jurat calificador compost dels següents senyors:

D. Agustí M. Gibert, President. — D. Joan Ruiz y Porta. — D. Pau Delclòs. — D. Hermenegild Vallvé. — Don Lluís Beniges, Secretari.

Sants de la setmana

Diumenge, dia 28 de Setembre. — St. Wenceslao mr. y'l beat Simó de Rojas cfr. — Dil·luns, 29. — La Dedicació de St. Miquel arc. — Dimarts, 30. — St. Geroni dr. y fr. — Dimecres, dia 1 d'Octubre. — Lo St. Angel Custodi del Regne d'Espanya y st. Remigi b. y fr. — Dijous, 2. — Los Sts. Angels de la Guarda y st. Leodgari b. y mr. — Divendres, 3. — Sts. Càndit mr. y Gerard ab. — Dissapte, 4. — St. Francesch de Asís fr.

Quaranta horas: continúan a la Iglesia del St. Hospital y dimars comensaran a l'Iglesia de las Oblatas.

NOVAS

Nosta denuncia

Lo passat dimars, per un solt publicat per un confrare local, tinguerem noticia de que havíam sigut denunciats per l'autoritat militar. Després, y a conseqüència de las declaracions prestadas per nostres relacions, vam saber que'l número denunciat era'l del 14 del mes que som y l'objecte de las indagacions l'article «Orientació» que en l'esmentat número publicavam, avalorat ab la firma de nostre estimadíssim y distingit company En Geroni Estrany.

Ab tal motiu hem tingut de posar-nos en relació distintas vegades ab lo Sr. Jutje Instructor, lo capitá D. Joan Woodmason, qui, dintre'l cumpliment extricte dels devers que'l seu càrrec li imposa, ha tingut ab nosaltres tota mena d'atencions que de bon grat li remerciem.

Moltas són las personas que ab ocasió de la denuncia han vingut a demostrar-nos sas simpatias y a oferirnos incondicionalment. A totes ellas restarém eternament agrahits, com guardarém també inesborrable recor de las frases de germanor que nos ha dirigit la premsa de fora y ls confreres d'aquesta ciutat *Diario de Tarragona*, *La Cruz*, *Diario del Comercio*, *La Avanzada* y *La Justicia*.

LO CAMP DE TARRAGONA, no havia denunciat encara, malgrat portar més de dos anys de publicació.

Nostre amich Sr. Ixart, preocupantse una vegada més de l'assumpto de l'Arquebisbat, féu ús de la paraula en la darrera sessió de l'Ajuntament pera indicar que las notícias de la supresió, van prenen pèu y que creya arribada l' hora de que's fes quelcom práctic pera impedirho, enviant a l'efecte una exposició al Gobern y un'altra a Roma firmadas per totas las corporacions y particulars que ho desitjin, fonamentant las

raholes y drets que tenim pera oposarnos al projecte de supresió o trasllat de l'Arquebisbat.

L'Ajuntament fentse càrrec de las manifestacions del Sr. Ixart, acordà donar plenes facultats a la comissió del municipi que entén en aquest assumptu, pera que d'accord ab la comissió de l'Exm. Capitol Catedral, fassin tot quan creguin d'interès pera Tarragona.

Trobèm molt just que l'Ajuntament y tot Tarragona's preocupa y treballi en aquest assumptu, puig si dormim és fàcil qu'el dia menys pensat nos hagin arrebassat lo qu'és ben nostre.

En contestació a la carta dels diputats regionalistes Srs. Rusiñol, Domènec y Torres, a l'Alcalde, aquests los hi ha endresat la següent comunicació:

«Este ayuntamiento en sesión celebrada el dia 19 del corriente mes se ha enterado con verdadera satisfacción de la afectuosa carta suscrita por V. E. en nombre propio y representación de los Sres. Domènec y Torres,

Acepta desde luego sus ofrecimientos para gestionar se evite la supresión ó traslado de la metropolitana de esta ciudad creada en tan remota fecha que con justicia ostenta la categoría de Primada y ha acordado conste en acta el agradecimiento del ayuntamiento por ofrecimiento tan expontaneo como desinteresados.

Dios guarde etc., etc.

No coneixem al Sr. M., autor de la carta que publicà *La Veu*. D'haver sigut un amich nostre indubtablement nos hauria llegit la carta abans de posarla al corréu y nosaltres li hauríam aconsellat que no ho fés, puig coneixent la simpatia que sempre ha demostrat lo Sr. Canyellas envers nosaltres yls nostres ideals, no se'n ocorreu poch ni molt qu'el haver passat per alt lo *Diario del Comercio* la carta d'en Russinyol, Domènec y Torres al nostre alcalde, fos intencionadament. Estèm segurs que fóu un descuit involuntari com succeeix molt sovint en totes las reaccions.

De tots modos casi celebrem lo que ha passat, puig ha donat motiu a nostre confrare pera expansionarse y fer declaracions de benevolensa, que contrastan ab la conducta dels demés polítics de per aquí, que sempre's quedan enrera, mentres en Canyellas, que hi vèu més que tots plegats, no deixa la vanguardia per ningú.

Lo nostre estimat amich y company de causa En Geroni Estrany, ha tingut la desgracia de perdre al seu germà en Joan, que ha mort a Barcelona víctima de crudel y rápida malaltia.

L'acte de l'enterro fou una patent demostració de las innombrables simpatias que la familia del Sr. Estrany gaudex a Barcelona, puig que prengueren part en lo dol que l'affixi nutridas representacions de tots los estaments socials.

Ab fonda pena'n associem també nosaltres a son dolor, desitjant que la resignació necessaria mimvi tot lo possible's efectes de aytal desgracia.

Los agraciats ab los premis del Concurs de *Patria*, qui veredicto publicarem en altre lloc del present número, han resultat ésser D. Joan Roca Jové yls nostres estimats companys D. Joan Mercader Vives y D. Bernabé Martí Bofarull.

Los felicitem de tot cor.

Sembla que las plujas de la setmana passada, que han sigut generals en tota la comarca, han perjudicat en gran manera la collita de garrofes, que se ressenten de massa humitat.

Lo dia 24 se celebrarà a l'Atenèu la obertura del Curs de 1902-903, assistinti la autoritats y nombrosa y distingida concurrencia.

Lo secretari llegí la memoria del curs passat, durant lo qual assistiren a las classes de l'Atenèu 532 alumnes de abdós sexes.

Varis alumnes y alumnas de las classes de piano executaren en aquest instrument diferents pessas, que foren interpretadas ab molta discripción

y ajust, mereixent molts aplausos de la concurrencia.

Després se repartiren los premis als alumnes que més s'han distingit per la seva aplicació, sobressortint las senyoretas Dolors Gabriel, Maria Gual, Ventura Cuesta, Mercè Llebra, Emilia Gual, Antonia Quesada, Amalia Vaquero y María Martín. Entre's joves figuraren: Agustí Salvadó, Antoni Candela, Joseph Sarobé, Tomás Aymat, Antoni Rossell, Francesc Rabadà, Joseph Llorens, Raymond Perlas, Joseph Rofas, Antoni Aymat, Ramón Casals, Joseph Vives, Agustí Ribas y Antoni Curull.

Lo Sr. Gual llegí seguidament, un discurs alusiu a l'acte y acabà tan simpàtica festa, ab un bell parlament de gràcies, que pronuncià lo governador civil Sr. Amer.

Deya l'altre dia *La Opinió de la Província* que segons veus que corrián, se publicaria a Tarragona un nou periòdic catalanista titulat *Lo Cisma*. Donchs nosaltres també havíem sentit a dir que aviat veurà la llum un altre periòdic conservador que's nomenarà *La Selección*, portaveus dels conservadors vells partidaris de que sigui un fet la selecció que predica en Silvela, quan se separà de'n Cánovas.

La empresa del «Diorama animat» nos ha remès un artístich cartell anunciador de dit espectacle. L'esmentat cartell se recomana per lo bon gust que en tot ell hi campeixa y per lo armònic dels colors.

Ahir contragué matrimoni nostre apreciat amich D. Ramón Franquet, de Falset, ab la simpàtica senyoreta Encarnació Cabré.

Desitjèm als nuvis moltes felicitats en son nou estat.

Los distingits y il·lustrats enginyers militars D. Josep Torras y D. Vicens Martorell, han establest a Barcelona, Frereria, 3, pis 4, una academia de preparació pera ingressar en las militars, Escola d'enginyers de monts, industrials, de mines, agrònoms, de camins, canals y ports, arquitectes, cos d'Aduanas, Institut electrotècnich y altres. També donan conferencias y repassos a alumnes oficials y lliures.

Donats los extensos coneixements que posseeix nostre compatrici señoressa Torres com també'l Sr. Martorell, nos permetem recomanar a nosaltres llegidors la nova academia.

Hem tingut lo gust de saludar a nostre bon amich y colòborador don Adolf Alegret, qui com a bon tarragoní vingué a passar las festes de Santa Tecla entre nosaltres.

Camises y corbata alta novetat. Camiseria de Pau Brú, comte de Rius, 20.

Important Se necessita un metge cirurgià pera substituir a un company per temporada indeterminada en una població important d'aquesta província.

Informarà'l Sr. President del Colegi de Metges de la província de Tarragona, D. Antoni Rabadà.

En Venda Ho está la casa número 17 del carrer de Comte de Rius y número 26 del carrer de August d'aquesta ciutat.

Pera informes dirigirse al Notari don Simó Gramunt, St. Agustí, 19, 1.^a

S'arrendará o vendrà l'edifici núm. 16 del carrer de la Pau y número 15 de la General Contreras, ab pago al comptat o a plazos. En dit edifici hi ha cups de bas-tanta cabuda y dos pous ab aigua abundant reunint dit local condicions pera poderhi instalar calsevol industria.

Pera tractar dirigirse al mateix interessat, qu'avyu en dia l'occupa, o bé a don Joseph M. Pages, Enginier a Reus.

Companyia Valenciana de Navegació

Línia regular de grans y ràpids vapors

Espanya, França è Italia Vapors de la Companyia Sagunto, Aleira, Játiva, Grau, Martos, Cabafà y Denia

Sortidas fixes y setmanals del port de Tarragona, directament pera Marsella y Génova los dimars de cada setmana.

Pera Niza, Porto Maricò, Onglia y Liorna los dimars de cada quinzena.

Pera València, Alacant, Almeria, Málaga, Algecires, Cadiz y Huelva los dijous de cada setmana.

Directament pera **Cette** sortidas setmanals tota època del any.

S'admet passatge y càrrega a nolis reduits.

S'admet càrrega ab nolis seguit y coneixement directe pera New-York, Nàpols, Bari, Siracusa, Messina, Catània, Palermo, Cagliari, Venècia, Malta, Triest, Fiume, Odessa, Braila, Galatz, Alexandria, Port-Said, Suez, Aden, Bombay, Singapore, Hong-Kong, ab trasbord a Génova.

Agent: D. Antoni M. y March Tarragona, Plaça d'Olózaga, 1, Tarragona, Teléfono núm.

Xarop de hipofosfats CLIMENT

La llegítima marca "SALUD"

Srs. Climent y C.^a—Tortosa.—Molt senyors meus: Lo Nen X. de tres anys, sofria desde més de un any de una escrofulacòrica. Gansat d'usar sens cap resultat quantas Emulsions y reconstituyents se venent presentat a la meva clínica la Sra. D.ª N. N. afecta gana y de forsas, vaig prescriurello lo **Xarop Climent man SALUD**, y foren assombrosos los resultats, doncs, en temps cobrà appetit y forsas y se li regularisaren las reglas.—**Letamendi.**

Srs. Climent y C.^a—Tortosa.—Molt senyors meus: Puch assegurarlos qu'en tots los casos d'**Asthenia** presents a la meva clínica a causa d'affeccions genitales provenientes de la falta de fixesa de les viscències abdominals (Enteròptosis) lo **Xarop Climent marca SALUD** m'ha donat inmillorables resultats.—**Dr. Gibert**, Especialista en partis y malalties de la dona.

Exigeixis lo llegítim **Xarop Climent SALUD**, únic aprobat per la Real Academia de Medicina de Barcelona, puig s'en expén altre del mateix nom.

Ovi

Lecitina

Giol

Serveys de la Companyia Trasatlàntica
DE
BARCELONA

Línia de Cuba y Méjich.—SERVEY DEL NORTE.—Lo dia 16 de Setembre sortirà de Bilbao lo 19 de Santander y el 20 de Coruña, lo vapor **Alfonso XIII** directament pera Habana y Veracruz. Admet passatge y càrrega pera litorals de Cuba y pera Costafirm y Pacific, ab trasbord a Habana al vapor de la línia de Venezuela-Colombia, y pera Santo Domingo y San Pedro de Macoris, també ab trasbord a Habana.

SERVEY DEL MEDITERRANI.—Lo dia 26 de Setembre sortirà de Barcelona, y el 30 de Cadiz, lo vapor **Montserrat** directament pera Nova York, Habana y Veracruz. Combinacions pera distints punts dels Estats Units y litorals de Cuba. També s'admet passatge y carga pera Puerto Plata, ab trasbord a Habana.

Línia de Venezuela-Colombia.—Lo dia 11 de Octubre sortirà de Barcelona, y el 13 de Málaga y el 15 de Cadiz lo vapor **Montevideo** directament pera Las Palmas, Santa Cruz de Tenerife, Santa Cruz de Palma, Puerto Rico, Habana, Puerto Limón, Colón, Sabanilla, Puerto Cabello y La Guayra, admetent passatge y càrrega pera Veracruz ab trasbord a Habana. Combinà pel ferro-carril de Panamá ab les companyias de navegació del Pacific pera quals ports admets passatge y càrrega ab billets y coneixements directes. Combinació pera litoral de Cuba y Puerto Rico. S'admet passatge y càrrega pera Puerto Plata ab trasbord a Puerto Rico y pera Santo Domingo y San Pedro de Macoris, ab trasbord a Habana.

Línia de Filipinas.—Lo dia 11 de Octubre sortirà de Barcelona, havent fet les escalas intermitjas, lo vapor **Isla de Panay** directament pera Port-Said, Suez, Aden, Colono, Singapore y Manila, servint per trasbord los ports de la costa oriental d'Africa, de la India, Java, Sumatra, China, Japó y Australia.

Línia de Buenos Aires.—Lo dia 2 de Octubre sortirà de Barcelona, el 3 de Valencia, el 5 de Málaga y el 7 de Cadiz lo vapor **P. de SATRUSTEGUI** directament pera Santa Cruz de Tenerife, Montevideo y Buenos Aires. Admet passatge y carga pera Rio Janeiro, Santos, Punta Arenas, (Chile), Coronel y Valparaíso, ab trasbord a Cadiz al vapor de la Línia del Brasil.

Línia de Canàries.—Lo dia 17 de Setembre sortirà de Barcelona el 18 de Valencia, el 19 d'Alacant y el 22 de Cádiz, lo vapor **M. L. Villaverde** directament pera Casablanca, Mazagán, Las Palmas y Santa Cruz de Tenerife, y Santa Cruz de la Palma, retornant a Barcelona per Santa Cruz de Tenerife, Cádiz, Málaga (facultativa), Alacant, y Valencia.

Línia de Fernando Poó.—El dia 25 de Setembre sortirà de Barcelona el 30 de Cadiz, el vapor **Larache** pera Fernando Poó, ab escalas en Casablanca, Mazagán y altres ports de la Costa occidental d'Africa y Golf de Guinea.

Línia de Tanger.—Sortidas de Cadiz: dilluns, dimecres y divendres. Sortidas de Tanger: dimarts, dijous y dissabtes. Pera més informes dirigir-se a son agent **D. Emili Borrás**.

Elixir á la Ingluvina GIOL

Es lo millor remey pera la prompte y segura curació de totes las malalties del

VENTRELL

per cròniques que sian, regularisant son funcionament y reforçant los débilitats. De venta en totes las Farmacias y en casa son autor, **Passeig de Gracia, 4. Barcelona.**

Farmacia Plana
al costat de la antiga
CASA FIGUERAS
REAL, 6.—Tarragona

Provista de medicaments moderns adquirits d'origen.—Complet assortit de medicina pera curas antisèpticas.—Especialitats nacionals y extrangeras.

Aygua minero-medicinal
TARRAGONA

Acadèmia Duarte
Carrer de la Palma, 2.—Tarragona

Se donan conferencies de tots los cursos de las Facultats de Dr. y Ciències socials y Filosofia y Lletres, comprendent en aquesta darrera les seccions corresponents a les tres llicenciaturess.

Lo curs, com en anys anteriors, comensarà el dia 1.er d'Octubre, com això ho disposa l'art. 3.er del Reglament.

S'admeten alumnes interns y externs. L'Acadèmia compta ab suficient nombre de professors titulars pera cada secció.

Pera informes al Director **D. Francesc Duarte**, advocat, beneficiat de la S. I. Metropolitana.

Gabinet y Clínica Dental

DE

A. PONS ICART

SAN AGUSTÍ, NUM. 21. PIS SEGÓN, TARRAGONA
Tractament especial de las malalties de las dents y genives.

Extracció de dents, caxals y arrels sense dolor.

Especialitat en emplasters, emploïaduras y orificacions.

Perfeccionament en la construcció de pessas y dentaduras de totes classes.

Drogueria Plana

Antiga casa Figueras

Real 6, cantonada Rebolledo 20

En aquesta casa trobarà la industria, la agricultura y las arts, un complet assortit de drogas, sulfat y primeras matèries pera abons, no ab riquesa garantida y de importació directa.

PREUS LIMITATS VERITAT

Sofre FLORESTILLA de la millor marca

TARRAGONA

ADVOCAT

ha trasladat lo seu despatx al carrer de

Augusto, número 26, primer.

Maquinaria agricola, industrial y vinícola

Complet assortit en ferreteria

Marceli Vicenç

APODACA, 27, TARRAGONA

Unich representant en aquesta província de l'important casa de Barcelona, Srs. Ignaci San-

pere y C.^a, constructors d'aràdas y bogites pera ondas llaurades y demés màquines agrícoles.

Emulsió Nadal

LA MILLOR Y MÉS AGRADEABLE

Única que conté 80 per 100 d'oli

pur de fetge de bacallà.

Aprobada y recomenada per los Coles

ges de Metges y Farmacèutics.

De venda en totes las Farmaciacs del

Regne y Ultramar.

En Tarragona, casa de l'autor.

Tarragona, 20, Major, 20.—Tarragona

(Lecitina de rovell d'ou)

Tónic. Reconstituyent

Antineurasténich

La Joya del Centre Establiment de begudes

JOSEPH RIOLA

Tarragona.—22. RAMBLA DE SANT JOAN, 22.—Tarragona

TEMPORADA D'ISTIU

Espumosos refreschs de taronja, plátano, vainilla, llimó, maduixa, etz., a tos. Cervesa fresca **Moritz**, rebuda diariament de la fàbrica. Horxatas y xarops fins, nectars y demés begudes del temps. Dipòsit de gel.—Vins y licors de les més acreditadas marcas a preus econòmics. Se serveix a domicili.

CERVEZA

de primera qualitat, se serveix a preus reduïts en l'acreditat establiment

LA BATERIA

Rambla St. Joan, núm. 39

Gran assortit de vins y licors de totes classes, marcas de primera y preus econòmics.

Joan Ruiz y Porta

Procurador

Méndez Núñez, 16, 2°.—TARRAGONA

Gabinet de malalties dels ulls

EDUARD TELLO

MÈTJE OCULISTA

Ex-intern, per oposició de la Facultat de Medicina.—Ajudant de l'oculista Dr. Ríos.

Horas de consulta: De 11 a 1 y de 4 a 6.—Gratis als pobres.

Compte de Rius, 11, pral.

Centre d'Instrucció Musical de Tarragona

EN LO

SALÓ AYNÉ

Queda oberta la matrícula pera l'ingrés a les classes de Solfeig, Teoria de la música, Piano y Instruments d'arch.

Lo dia 1.er del pròxim Octubre quedarà obert lo curs de 1902 a 1903.

Horas de classe

Senyoretas: de 5 a 7 de la tarde.

Noys: de 6 a 8 de la nit.

GRAN FÀBRIKA DE BRAGUERS

24, Unió, 34

Herradura (TRENCAKS). Aquest establiment compita ab los avengos més moderns y pràctichs que la ciència requereix pera la construcció y aplicació de tota classe de braguers y d'aparells ortopédichs.

Especialitat en lo braguer Articular Regulador Sistema Montserrat y ab lo tractament de les trencaduras.

Grans existències en braguerets de goma pera la curació radical de les trencaduras congènitas y adquirides de l'infància y tot lo concernent a Cirujia y à Ortopedia.

Casa recomanada per tots los senyors metes que dan tingut ocasió de conéixer, tant per los gèneros de son catàleg com per los preus reduïts.

PERE MONTSERRAT. Unió, 34.—TARRAGONA

Negoci Iugratiu Venda de varias participacions, de la societat tarragonina Pedrol y Companya, domiciliada en aquesta ciutat y dedicada a l'extracció de matèries fecals, pel sistema «NODORO».

Daran rahó a l'Administració d'aquest setmanari.

EXCELCER

En Llanas ven uns paraiguis de semi-seda y cuòt, de color inaferrable y teixit tantíssim bò, que resisteix tota prova al devall d'un canal.

Ademés, també té uns vanos ab uns pintats tan rebòns, que ni Rafael ni Murillo los podrían fer millor, apropósito per regalos; causan gran admiració.

Trobaran també sombrillas y un gran assortit de basions, parassols de totes menes que son molt barato y bons.

Millor dit: no ya cap casa en tan bonas condicions.

26. COMTE DE RIUS, 26

Aquesta triple ayga de flors de taronger, de perfumada y deliciosa aroma està elaborada en taronger agre y's vend en botellas de 1/4 de litre al preu d'una pesseta.

A engrès importants descomptes. Farmacia y laboratori de A. Serra. Demanar AYGUA NAF.

A la menuda: Farmacia del Centro.—Tarragona.—Demanar AYGUA NAF.

Unió—36. Tarragona

Horas de classe.—PINTURA pera noys: De set a dos quart del matí.

Classe per senyoretas.—De dos a dues a les tres de la tarda.

DIBUIX.—Pera senyoretas: A la mateixa hora de la classe de pintura.

Pera noys: De set a dos quart del vespre.

Isidro Anglés y Fill

ACADEMIA CARBO

DIBUIX-PINTURA ART DECORATIU

Unió—36. Tarragona

Horas de classe.—PINTURA pera noys: De set a dos quart del matí.

Classe per senyoretas.—De dos a dues a les tres de la tarda.

DIBUIX.—Pera senyoretas: A la mateixa hora de la classe de pintura.

Pera noys: De set a dos quart del vespre.

A la menuda: Farmacia del Centro.—Tarragona.—Demanar AYGUA NAF.

Unió—